

УДК

Мартиненко В.П., Біблій З.В.

Національний університет харчових технологій

м. Київ

Фінансова стратегія страхової компанії в умовах нестабільного підприємницького середовища

Анотація. У статті визначені основні етапи ефективної реалізації фінансової стратегії страхової компанії. Розглянуті особливості застосування фінансової стратегії у страховій компанії.

Ключові слова: фінансова стратегія, підприємницьке середовище, страхова компанія, доходи, витрати, контроль.

Аннотация. В статье определены основные этапы эффективной реализации финансовой стратегии страховой компании. Рассмотрены особенности применения финансовой стратегии в страховой компании.

Ключевые слова: финансовая стратегия, предпринимательская среда, страховая компания, доходы, расходы, контроль.

Annotation. The paper identifies the key stages of effective implementation of the financial strategy of the insurance company. Features of the application of the financial strategy of the insurance company.

Key words: financial strategy, business environment, insurance company, revenues, expenses control.

Постановка проблеми. В сучасних умовах нестабільного підприємницького середовища страхова компанія зустрічається з багатьма проблемами та ризиками, що існують на страховому ринку. Зміни в політичній, економічній сфері країни мають значний вплив на діяльність та розвиток як страхової компанії, так і всіх суб'єктів господарювання. Величезна конкуренція на страховому ринку забезпечує максимальне покращення надання послуг страховими компаніями та має позитивний вплив на обслуговування страхувальників під часу дії договору страхування. Діяльність страхової компанії обмежується її ресурсами, в тому числі і фінансовими, тому для

підтримки фінансового становища та платоспроможності компанії необхідно правильно та чітко створити фінансову стратегію та управляти компанією на її основі, вчасно виявити кризові явища та не допустити банкрутства у майбутньому. Інвестиційна політика як складова фінансової стратегії повинна забезпечувати максимально можливий прибуток страхової компанії при використанні консервативного типу інвестування. Саме тому фінансова стратегія є необхідною для ведення діяльності страховою компанією.

Метою роботи є удосконалення формування фінансової стратегії страхової компанії в умовах нестабільного підприємницького середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий досвід із проблем вдосконалення фінансової стратегії відображений у працях відомих українських та зарубіжних дослідників, серед яких слід відзначити розробки Д. Аакера, Л. Абалкіна, Р. Андерсона, О. Амоша, М. Афанасьєва, М. Бадау, С. Біндера, П. Бунича, Б. Валуєва, А. Гальчинського, Є. Гайдара, В. Гейця, М. Зверькова, Б. Кваснюка, А. Ковальова, В. Ланового, В. Осипова, Г. Осовської, В. Немцова, О. Редькіна, А. Томпсона, С. Усик, М. Чумаченка та інших дослідників. Американські економісти Р. Кларк, В. Вільсон, Р. Дейнс, С. Надо вважають, що фінансова стратегія окреслює картину розвитку організації в майбутньому, виступає основою для вибору альтернативи, що зумовлює природу і напрям організації фінансових відносин. Путятін Ю., Пушкар О., Тридід О. фінансову стратегію розглядають як результат прийняття стратегічних рішень щодо питань ефективного залучення фінансових ресурсів та їх використання. Крутик А. Б., Хайкин М. М. розглядають фінансову стратегію широко і пов'язують її з фінансовим плануванням. Дійсно, формування фінансової стратегії в страховій компанії здійснюється на основі прогнозування балансу, аналізу звіту про фінансові результати, бюджетів капітальних вкладень за допомогою основних показників, що характеризують всі аспекти господарської діяльності. Проте недостатня вирішеність завдань щодо визначення варіантів стратегічних змін, які слід провести як у

внутрішньому, так і у зовнішньому середовищі функціонування підприємств з метою їх реструктуризації, потребує подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетним в даному напрямку досліджень є, передусім, прогноз напрямків розвитку компанії, розробка конкретних рекомендацій для недопущення можливих помилок та прорахунків і лише потім констатування фактичного стану справ. Виходячи з цього, розробка та удосконалення фінансової стратегії протягом усього існування страхової компанії, її удосконалення, а також інших суб'єктів господарювання є важливою та необхідною для отримання прибутків та розвитку компанії.

Страхова компанія функціонує у певному зовнішньому середовищі та під його впливом. Для забезпечення безперервної діяльності керівництво отримує ззовні фінансові, матеріальні ресурси, працівників, послуги, інформацію та має реалізовувати іншим суб'єктам власні послуги. При цьому важливо створити таку фінансову стратегію та методи її реалізації, яка б повністю могла бути реалізована в даних сучасних умовах підприємницького середовища[1].

Удосконалення та реалізація фінансової стратегії – складний та багатообразний процес, який повинний містити наступні аспекти: управління активами, управління капіталом, інвестиційна, амортизаційна, цінова, кредитна, дивідендна, податкова політики та політика управління грошовими потоками. Одним із етапів розроблення та удосконалення фінансової стратегії страхової компанії є організація ефективної реалізації розробленої фінансової стратегії. Це проводиться за такими основними етапами:

- узгодження фінансової стратегії компанії із загальною стратегією її розвитку;
- узгодження фінансової стратегії компанії з передбаченими змінами зовнішнього фінансового середовища;
- внутрішня збалансованість фінансової стратегії;
- оптимізація рівня ризиків, пов'язаних з реалізацією фінансової стратегії;
- реалізація розробленої фінансової стратегії;
- контроль за реалізацією розробленої фінансової стратегії.

В фінансовому житті страхової компанії відбуваються критичні процеси[2]. Рано чи пізно керівник компанії зіштовхуються з певними проблемами управління. У зв'язку з цим приходить розуміння того, що під час безпосереднього здійснення фінансово – господарської діяльності компанії потрібно вдосконалити систему менеджменту, знизити витрати, ефективніше управляти фінансовими ресурсами.

Фінансова стратегія страхової компанії в умовах нестабільного підприємницького середовища повинна передбачати зниження сукупних витрат та підвищення доходів. Зниження сукупних витрат може бути досягнуто різними способами:

- зниження витрат на ведення страхової діяльності, а саме базуючись на превентивній функції страхування створити такі умови, які б максимально знизили ризик настання страхових випадків, а також заохочувати страхувальників створювати ті ж умови та надання їм певних знижок на страхові премії;

- зменшення розміру амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю страхової послуги, шляхом зменшення вартості активів, що необхідні для ведення безпосередньо господарської діяльності через продаж непотрібних активів та вибору іншого методу нарахування амортизаційних відрахувань;

- зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції за рахунок скорочення штату працівників та/або перехід на відрядну форму оплати праці, тобто страхова компанія виплачуватиме тільки певний відсоток від укладених договорів страхування;

- скорочення адміністративних витрат та накладних витрат при наданні страхових послуг та роботи з страхувальниками;

- пошук та ліквідація непродуктивних витрат і втрат, що несла страхова компанія за попередні періоди, але при умові, що страхові послуги будуть надаватись на такому ж рівні, що і в минулому, репутація компанії не погіршиться, а прибуток при цьому буде зростати;

Одночасно при зменшенні витрат страховика необхідно збільшувати його доходи[3]. Можливими напрямками підвищення доходів страхової компанії є :

- збільшити асортимент та обсяг реалізації страхових послуг, розробити особливий підхід до кожного потенційного страхувальника, визначити його потреби та побажання до кожного виду страхування. Саме це забезпечить збільшення обсягу реалізації страхових послуг та збільшить конкурентоспроможність страховика на страховому ринку;

- здійснення рекламної й інформаційної діяльності компанії з урахуванням результатів маркетингового дослідження;

- пошук та використання нових можливих інвестиційних проектів страхової компанії, які б приносили більш високий дохід за розміщення вільних грошових коштів;

- пошук та надання інших рентабельних послуг, пов'язаних із страхуванням.

Керівництво компанії повинно розробляти свої дії та способи управління страховою компанією залежно від прийнятої фінансової стратегії. Але під час управління в умовах нестабільного підприємницького середовища фінансова стратегія може бути змінена або певним чином скоригована.

У процесі змін в управлінні окреслюється позиція компанії на ринку, також формулюються і вирішуються питання, що стосуються різних аспектів і життєдіяльності суб'єкта господарювання, зокрема визначаються:

- структура надання послуг і системи технологічних процесів, пов'язаних із страхуванням;

- джерела фінансування й прогностичні фінансові результати;

- фінансові відносини з бюджетом та іншими суб'єктами ринку;

- система контролю за фінансовим станом страхової компанії.

Окремо в удосконаленні управління фінансовими ресурсами слід виділити аналіз чутливості до структурних змін. Це важливий інструмент поточного фінансового планування, який дає можливість оцінити вплив окремо взятих чинників на фінансові показники, що мають суттєвий результат. У ході такого аналізу виявляють показники виробничого процесу, зміни яких спричиняють

значний вплив на результуючі фінансові показники і які можна назвати чинниками ризику, оскільки помилки чи недбалий підхід до вибору їх значень можуть призвести до значних похибок при складанні фінансових планів.

Покращення управління спрямоване на середньо- та довгострокову перспективу і орієнтоване на вирішення ключових, визначальних для компанії фінансових цілей, від досягнення яких залежить його існування в майбутньому. Цілі формуються на якісному рівні та містять дуже загальні кількісні орієнтири, що охоплює сфери її діяльності й окреслює основні етапи досягнення сформульованих у плані цілей.

Для правильного та стабільного розвитку фінансової стратегії страхової компанії необхідно провести аналіз фінансового стану, фінансової діяльності та незалежності від зовнішніх джерел фінансування[4]. Якщо страхова компанія в умовах нестабільного підприємницького середовища має високу залежність від зовнішніх джерел фінансування, а саме від позикових коштів, то її шанси до банкрутства постійно збільшуються. Щоб запобігти даній ситуації необхідно розробити певну антикризову систему дій, які б забезпечили гарантовану платоспроможність страхової компанії як у найближчий час, так і на перспективу. Фінансова стратегія повинна передбачати наступні аспекти:

- при значеннях показників рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості, що набагато нижчі за граничні або близькі до нуля, тобто у глибокій кризі чи катастрофічному положенні, варто використовувати стратегію скорочення. При цьому відбувається скорочення обсягів надання нерентабельних страхових послуг, ліквідація нерентабельних і неефективних підрозділів;

- при високих значеннях фінансових показників, коли страхова компанія знаходиться в зоні стійкої роботи, доцільно використовувати стратегію зростання. При здійсненні даної стратегії забезпечується приріст обсягів реалізованих страхових послуг за рахунок: оптимізації роботи персоналу, спрощення системи надання договорів страхування та процесу виплати страхових відшкодувань, зниження вартості страхової послуги, або надання

знижок постійним клієнтам компанії, раціоналізації обслуговування робочих місць, скорочення простоїв і втрат робочого часу;

Страхова компанія згідно Закону України «Про страхування» має отримувати прибуток не від страхових платежів від страхувальників, а від розміщення вільних резервів у дохідні активи. Саме тому важливе місце в розробці фінансової стратегії займає інвестиційна політика як складова стратегічного планування. Вона включає такі основні напрями:

- управління ризиком;
- програмно-цільове управління і складання капітальних бюджетів;
- стратегічний аналіз;
- стратегічне управління, яке охоплює три сфери прийняття рішень: інвестиції, фінансування, виробничу діяльність.

Ключовим моментом в управлінні страховою компанією виступає роль інвестиційної політики, яка полягає в забезпеченні високих темпів економічного розвитку компанії в довгостроковій перспективі за умови попередження або завчасної ліквідації чинників ослаблення її стратегічного потенціалу[5]. Інвестиційні проекти можуть передбачати різноманітні та протилежні за напрямом дії: інвестування (вкладання) коштів у різні види майнових та немайнових цінностей, які здійснюються щодо посилення конкурентоспроможності страхової компанії, її виробничих та фінансових можливостей; реінвестування (вивільнення) коштів із наявних інвестиційних проектів та програм, які визнані як неефективні або не відповідають поточному стану справ. Особливу увагу в перебігу розробки інвестиційної політики слід приділяти інноваційному інвестуванню у розвиток нових виробництв та сфер бізнесу. Такий вид інвестування має на меті отримання високих рівнів прибутку, хоч і є надзвичайно ризиковою діяльністю, адже створення нових сфер бізнесу має максимальні ризики для розміщення вільних грошових коштів.

Одним із основних факторів розвитку ринку страхових послуг є загальне зростання купівельної спроможності населення та його довіри до страховиків.

Однак дана причина зовсім не єдина. За даними експертів, на ринку спостерігається тенденція до збільшення частки більш дорогих і, як правило, ефективніших страхових послуг за рахунок зниження сегмента дешевих послуг. Є також суб'єктивні причини збільшення на ринку частки дорогих послуг: страхувальник, як і в інших сферах споживання, наслідує віянням моди. Часто виходить, що фактично люди платять лише за нову назву, хоча суть залишається незмінною. Тому, однією з альтернатив по вибору фінансової стратегії страхової компанії в період нестабільного підприємницького середовища є удосконалення страхових послуг та значна зміна вартості за дані послуги, що зможе забезпечити компанії стабільний прибуток від продажів.

Висновки. Отже, фінансова стратегія стає сьогодні реальною необхідністю. Таким чином, практичне використання сформованої фінансової стратегії в компанії дасть змогу керівництву одержувати оперативну інформацію про стан фінансів, напрямків використання коштів, що значно підвищить ефективність прийняття управлінських рішень. Адже, саме фінансова стратегія є конкретною програмою дій із пошуку джерел залучення та використання фінансових ресурсів, фінансової стійкості та платоспроможності в умовах нестабільного підприємницького середовища. Крім того дана стратегія відіграє значну роль в діяльності компанії як в період стабільної діяльності, так і в кризовий період, коли на компанію діє безліч негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, тому застосування фінансової стратегії дозволить страховій компанії досить успішно функціонувати на ринку.

Список використаних джерел

1. Усик С.П. Вибір стратегії розвитку з урахуванням ступеня готовності компанії до стратегічних змін // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 142-150.
2. Коваленко Ю.О. Механізм адаптації компаній до ризику: Автореф. дис. канд. екон. наук / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Л., 2012. – 18 с.

3. Клапків М.С. Страхування фінансових ризиків: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, Карт-бланш. – 2009.
4. Загорулько А.А. ССП – інструмент прийняття ефективних управлінських рішень // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 6 – С. 263-270.
5. Фурман В.М. Основні напрямки організації стратегічного управління в страхових компаніях. – К.: Економіка і прогнозування, 2009. – 53 с.